

2021-09-15

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten

fi.remissvar@regeringskansliet.se; markus.forsman@regeringskansliet.se

Remissvar om Betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42)

Avgränsning

UC lämnar i detta remissvar synpunkter som rör 4 kap. 6 § förslag till lag om ändring i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (hädanefter "penningtvättslagen"), utredningens förslag i förhållande till kreditupplysningslagen samt kostnadsanalys som ett resultat av den föreslagna frågerätten.

UC redogör även för sin ståndpunkt att kreditupplysningsregister bör kunna nyttjas av verksamhetsutövare för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Utredningens förslag om Polismyndighetens och Säkerhetspolisens frågerätt

Utredningen föreslår en ändrad lydelse som omfattar penningtvättslagen 4 kap 6 § 1 st., nämligen:

På begäran av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska en verksamhetsutövare och den som bedriver eller under de senaste fem åren har bedrivit penninginsamling för humanitärt, välgörande, kulturellt eller något annat allmännyttigt ändamål utan dröjsmål lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism. *Detsamma gäller för den med tillstånd enligt 3 § kreditupplysningslagen (1973:1173) eller 19 kap. lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och för den som till en verksamhetsutövare tillhandahåller en e-legitimationstjänst eller en tjänst avseende mobil överföring av pengar där överföringen sker omedelbart.*

Utredningen bedömer att det skulle vara av värde för såväl Polismyndigheten som Säkerhetspolisen att få tillgång till samlad information som kan finnas hos kreditupplysningsföretag samt att sådan information sedan kan läggas samman med djupare information som kan finnas hos den verksamhetsutövare vars verksamhet är involverad i en enskild transaktion eller aktivitet i syfte att försöka få en mer fullständig bild. Samtidigt framgår av utredningen att förslaget också grundar sig i att integritetsintrånget bedöms som mindre i förhållande till andra möjliga förslag.

UC kan varken vitsorda eller avstyrka om utredningens förslag, dvs. att ge Polismyndigheten och Säkerhetspolisen en frågerätt, på ett effektivt sätt kommer att förebygga och förhindra penningtvätt

eller finansiering av terrorism. Å ena sidan skulle förslaget kunna leda till den effekt som utredningen vill uppnå, å andra sidan ställer sig UC frågande till om förslaget kommer att vara tillräckligt effektivt för att förebygga, förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism.

Verksamhetsutövares möjlighet till tillgång till information i kreditupplysningsregister

I EBAs nya riktlinjer om kreditgivning och övervakning EBA/GL/2020/06 så anges det i avsnitt 4.3.1 *"Policyer och förfaranden för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism punkt 45. Instituterna bör ha interna processer för att säkerställa att den information som erhållits för kreditprövning, t.ex. den information som anges i avsnitt 5.1 och bilaga 2 till dessa riktlinjer, även bidrar med upplysningar till deras processer för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism."* I nämnda bilaga 2 framgår exempelvis i punkt 12 *"I förekommande fall, uppgifter från kreditregister, kreditupplysningsbyråer eller andra relevanta databaser, som omfattar information om finansiella skulder och försenade betalningar"*.

UC kan därmed konstatera att i vart fall de verksamhetsutövare som har att följa EBA:s riktlinjer bör använda information som i förekommande fall finns att tillgå i kreditupplysningsregister i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Mot bakgrund av ovan angivna EBA-riktlinjer anser UC att EBA redan har kommit fram till slutsatsen att även sådana verksamhetsutövare har behov att behandla information som finns i kreditupplysningsregister i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Eftersom information från kreditupplysningsregister enligt EBA bör användas för dessa ändamål har UC svårt att förstå utredningens slutsats att ur integritetsperspektiv begränsa tillgången till information till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Även i förarbeten till penningtvättslagen anges i vilka fall en kreditupplysning bör kunna användas för att uppnå kundkännedom (prop. 2008/09:70).

Av skäl 19 i Dataskyddsförordningen lyfts fram att privata organ kan medges vissa undantag för att skydda särskilt viktiga intressen, däribland bekämpningen av penningtvätt.

UC erfar också att verksamhetsutövare, för att kunna leva upp till förpliktelseerna i penningtvättslagen, är i behov av att på ett effektivt sätt och i förebyggande syfte kunna förhindra att det finansiella systemet används för olagliga transaktioner samtidigt som lagliga transaktioner bör kunna genomföras så friktionsfritt som möjligt. UC erfar i detta avseende att den information som finns i kreditupplysningsregister även kan bidra till en effektiv efterlevnad av penningtvättslagen till gagn både för verksamhetsutövare som samhället i stort.

Kreditupplysningsföretag med kreditupplysningstillstånd står under Integritetskyddsmyndighetens villkorsgivning samt tillsyn, vilket bör kunna borga för att en behandling som beaktar den personliga integriteten kan säkerställas samtidigt som samhällsnyttan beaktas.

UC anser därför sammantaget att det föreligger flera tungt vägande skäl som talar för att kreditupplysningslagen bör ändras så att kreditupplysningsinformation ska kunna lämnas till en verksamhetsutövare med hänvisning till kraven i lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. För det fall en sådan förändring genomförs i kreditupplysningslagen bör

vissa anpassningar av kreditupplysningslagen genomförs, exempelvis att det klargörs i 11 § kreditupplysningslagen att en kreditupplysningskopia i dessa fall inte ska skickas till den omfrågade personen eftersom det skulle stå i strid med meddelandeförbudet i penningtvättslagen.

Finland

I samband med att det tredje penningtvättsdirektivet införlivades i finsk rätt gjordes även en översyn av den finska kreditupplysningslagen. Av den finska kreditupplysningslagen framgår att personkreditupplysningar endast får lämnas ut och användas för beviljande av kredit och kreditbevakning med vissa undantag (19 §). Bland annat får personkreditupplysningar lämnas ut och användas för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller utredning av penningtvätt av de som är rapporteringsskyldiga enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare anges (30 §) att rätten för en registrerad att få veta till vem personupplysning om honom eller henne har lämnats ut tillämpas inte om uppgifterna har lämnats för att fullgöra skyldigheter enligt penningtvättslagstiftningen. Detta för att inte äventyra syftet med penningtvättsregleringen så att den misstänkte i ett tidigt skede får kännedom om misstanken.

För mer information om den finska regleringen se Lagutskottets utlåtande 10/2008rd, Förvaltningsutskottets betänkande 8/2008 rd samt proposition RP 25/2008 rd.

Utredningens förslag och kreditupplysningslagen

UC anser ur ett generellt perspektiv att en genomgång och analys av kreditupplysningslagens bestämmelser bör genomföras i syfte att identifiera vilka författningsförändringar som är lämpliga att genomföra i kreditupplysningslagen. UC pekar i detta avsnitt på några bestämmelser i kreditupplysningslagen där UC anser att klargöranden om deras tillämplighet är av betydelse också för att säkerställa att förhållandet mellan kreditupplysningslagen och penningtvättslagen blir tydligt.

UC anser att utredningen på ett mer detaljerat sätt bör klargöra vad orden "lämna alla uppgifter som behövs" i 4 kap. 6 § innebär för kreditupplysningsföretag. UC har inte någon annan information än den som finns i nuvarande kreditupplysningsregister och samtidigt anser UC inte att det framgår tillräckligt tydligt om det just är den informationen som Polisen och Säkerhetspolisen ska ha rätt att begära ut eller om utredningen menar att det även kan finnas annan information som kreditupplysningsföretag förväntas kunna tillhandahålla. UC anser också att det uttryckligen i 9 § kreditupplysningslagen bör klargöras att utlämnande enligt 4 kap. 6 § utgör ett sådant legitimt behov som 9 § kreditupplysningslagen stipulerar.

UC anser också att det i 11 § kreditupplysningslagen uttryckligen bör klargöras att ett utlämnande av information med stöd av penningtvättslagen inte ska innebära att en kopia ska tillställas den vars information som efterfrågats. UC anser att det annars inte blir ett tillräckligt tydligt förhållande mellan kreditupplysningslagens tillämpning och förbudet mot att informera som följer av 4 kap. 9 § penningtvättslagen.

Därtill anser UC att utredningen bör klargöra tillämpningen av 10 och 11 §§ kreditupplysningslagen avseende registerutdrag och kreditupplysningskopia mot beaktande av regleringen i 5 kap 1 § 2 st. jämte 5 kap. 7 och 11 §§ penningtvättslagen. UC:s uppfattning är också att det i 12 §

kreditupplysningslagen bör klargöras att rättelseutskick inte är tillämpligt eftersom det skulle stå i motsatsförhållande till den tystnadsplikt som följer av penningtvättslagen.

UC vill också att utredningen ytterligare klargör vad som ska gälla avseende 8 § kreditupplysningslagen om gallring i förhållande till vad som regleras i 5 kap. 3 och 4 §§ penningtvättslagen (se hänvisning i föreslagna lydelse av 5 kap. 7 § penningtvättslagen). UC anser också att det i 13 § kreditupplysningslagen bör göras en korsreferens till tystnadsplikten som följer av föreslagna lydelse i 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Utredningens förslag och kostnader för kreditupplysningsföretag

I utredningens kostnadsestimat bedöms det röra sig om ganska många frågor men att tidsåtgången för behandling av respektive fråga bedöms vara liten och att kostnaden bedöms vara måttlig. I brist på mer detaljerad information om hur många förfrågningar som kommer att ställas så kan UC inte ställa sig bakom utredningens bedömning att kostnaden kommer att vara måttlig. Enbart det tusental frågor som Finanspolisen har uppskattat på en årlig basis innebär en tidsåtgång som inte bör underskattas eller tas för given. UC bedömer att trots att det finns flertalet kreditupplysningsföretag så kommer majoriteten av frågorna riktas mot UC då UC har störst informationsmängd samt flest kunder inom den finansiella sektorn i Sverige vilket kommer medföra kostnader för UC som bör beaktas. UC anser därför att kreditupplysningsföretag bör ges en rätt till en administrativ kostnadstäckning för att tillhandahålla den information som kan komma att efterfrågas.

UC AB

Gabriella Göransson
Vice VD

Martin Smedberg
Chefsjurist

UC AB | Part of Enento Group

Årstaängsvägen 21 B
SE-117 88 Stockholm
Corp. Identity No: 556137-5113

Phone: +46 (0)8-670 90 00
Fax: +46 (0)8-670 90 20

Email: info@uc.se
www.uc.se